

Kolm kena okaspuud

REIN SANDER

Okaspuudest kasvatatakse meie aedades ilupuuna päris palju ka mägi-ebaküpresse, tsuugasid ja ebatsuugasid.

Ebaküpressid (*Chamaecyparis*) meenutavad oma soomusjate okastega esmapilgul veidi elupuuid. Vahet saab hästi teha selle järgi, et okaste alumisel küljel on ebaküpressidel suured õhulõheribad, mis moodustavad liblikat meenutava mustri.

Enamik ebaküpresse on meil natuke külmakartlikud. Kõige paremini peab talvele vastu **mägi-ebaküpress** (*C. pisifera*). Üsna kindel on vana tuntud sort 'Squarrosa'. Sordil 'Plumosa' on pehmed ja laiuvad sulgjad oksad, meil Kubjal on ta kenasti kasvanud paarkümmend aastat.

Uuematest sortidest on ilus hõbehall 'Boulevard'. Seda peente okaste ja püstiste okstega põõsast peaks meil vähemalt noores eas talveks kergelt katma.

Ebatsuuga

Oma kodumaal Põhja-Ameerikas on **ebatsuuga** (*Pseudotsuga*) tõsine metsapuu. Ka meil on metsamehed tema kasvatamist juba aastakümneid proovinud. Meie kõige vanem ebatsuugapuistu asub Järvamaal Anna lähedal kohe Tallinna–Tartu maantee servas. Enamasti sõidetakse seal peatumata mööda, sest autoaknast paistab see tavalise kuusikuna. Pole ka muidugi kohta, kus peatuda.

Ebatsuuga ilu pääseb mõjule pargis üksikpuu või väiksema rühmana. Lähedalt vaadates on kenad tema pehmed okkad, mis pisut meenutavad nulu omi.

On olemas natuke hallikamate ja sinakamate okastega vorme, mida varem käsitleti eri liikidena. Praegu arvatakse, et on olemas vaid üks liik – **harilik ebatsuuga** (*P. menziesii*). Vanasti kutsuti ebatsuugat meil duglaasiaks, mis ei olegi väga paha nimi, kui arvestada, et igasuguseid ebaga algavaid taimenimesid on meil küllaga.

Ebatsuuga tunneb kergesti ära käbide järgi: neil ulatuvad kattesoomused seemnesoomuste tagant pikalt välja, andes käbile huvitava tokerja välimuse. Seemned idanevad ena-

Hariliku ebatsuuga madalakasvuline sort 'Fletcheri' kasvab vaid paari meetri kõrguseks.

masti hästi ning 4–5-aastased koolitatud puud saab juba metsa või puistesooks istutada.

Paraku maitsevad ebatsuuga pehmed okkad ja koor hästi nii metskitsedele kui põtradele. Mõnes kohas ei aita nende vastu muu kui metallvõrgust tara.

Väiksemasse koduaeda sobib mõni ebatsuuga madalakasvuline vorm, näiteks sinakashallide okastega 'Fletcheri', mis kasvab paari meetri kõrguseks. Kenad on ka leinavormid 'Pendula', 'Graceful Grace' ja Lätis aretatud 'Agija'.

Tsuuga

Tsuugal (*Tsuga*) on omapärane õhuline võra ning laiad ja lühikesed pehmed okkad. Kõige külmakindlam on

meil **kanada tsuuga** (*T. canadensis*), kuid tedagi saab kasvatada vaid seal, kus talved on mahedamad. Päris ilus kanada tsuuga kasvab näiteks Olustvere pargis.

Hea otsimise korral võib leida puukoolidest madalakasvulisi ja päris maadajaid, aeglase kasvuga vorme, mis kodusia okaspuupeenrale paremini sobivad.

Neid on ka hõlbus katta, kui tulemas väga krõbe külm.

Tsuuga kasvab meelsamini niiskemas mullas ja jahedamas kohas, kus päike suvel liialt ei kõrveta. Talle sobib ka poolvari.

Kasvukoht ei tohiks olla tuuline ning on parem, kui sinna ei satuks talviselt tänavalt lenduv soolasegu.

REIN SANDER